

Durme- en Scheldeland

NR 1 | 2009 | JAARGANG 12 | DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VAN DE REGIONALE NATUURVERENIGING VZW DURME

In de kijker

vzw Durme viert haar 40-jarig bestaan

Colofon

NR1|2009

2

Redactie:

Michaël Crapoen (hoofdredactie), Jan Maertens (eindredactie), Marieke De Vos, Heleentje De Brauer, Geert De Smet

Secretariaat:

Bezoekerscentrum Molsbroek
Molsbergenstraat 1
9160 Lokeren
tel/fax: 09 348 30 20
e-mail: info@vzwdurme.be
website : www.vzwdurme.be

Abonnementen:

€ 8,00 per kalenderjaar
Betalingen kunnen gebeuren via de afdelingen, de bezoekerscentra of door overschrijvingen op 001-2299900-09 van vzw Durme, Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren

Leden die zich ook op "t Groene Waasland", het tijdschrift dat vzw Durme uitgeeft samen met andere Wase natuurverenigingen, willen abonneren, betalen € 11,00 per kalenderjaar.

Artikels voor het volgende tijdschrift moeten digitaal worden bezorgd aan de redactie of aan het secretariaat voor 25 december. De auteurs zijn verantwoordelijk voor hun publicaties.

Overnemen van artikels is toegelaten als je de bron vermeldt.
Alle foto's zijn auteursrechtelijk beschermd.

Taalkundig advies:

Paule Bosch

Ontwerp: Anke Tacq

Druk: www.drukindeweer.be

Gedrukt op milieuvriendelijk papier met plantaardige inkt.

Cover: Molsbroek (vzw Durme)

Inhoud

- 3 Voorwoord
- 4 Interview met een vrijwilliger: Jurgen Couckuyt
- 7 Schaapstal in de Linie beleeft wedergeboorte
- 8 vzw Durme wordt 40 en dat mag iedereen weten!
- 12 12 reservaten in 12 maanden: een eerste overzicht
- 15 Wel en Wee: nieuws uit de afdelingen
- 19 Struweeltjes
- 22 Konijnen: een groen boek
- 26 Vogelnieuws
- 28 Activiteitenkalender

Onder jullie impuls.

2008 voorbij, ik wens alle lezers een aange-naam invullen van 2009 toe, en begin alvast met jullie uit te nodigen op het verjaardagsfeest van onze vereniging.

Uitgegroeid tot een van de grote regionale verenigingen in Vlaanderen vervult vzw Durme sedert haar geboorte in 1969 een belangrijke maatschappelijke rol. Gewaardeerd om haar inzet wordt zij op 29 januari 40 jaar.

We feesten op zaterdag 28 maart in het Cultureel Centrum in Lokeren met een heuse academische zitting, een receptie, en tussen-door fragmenten uit de nieuwe DVD over de natuurparels in Sinaai. Een kort optreden van Kamiel Spiessens die een klapken komt doen met 'den Groenen' is eveneens voorzien. 's Avonds een feestmaaltijd voor de actieve medewerkers.

Het hele jaar door plaatsen wij onze vereniging in het middelpunt met allerlei boeiende activiteiten. Zo zetten wij onze reservaten in de kijker met een eenmalige wandeling door het Molsbroek, een avondwandeling in de

Durmemeersen en een wandeling in de Reservaatzone Donkmeer. Wij organiseren een begeleide boottocht op de Durme. En wat dacht je van een ontbijtwandeling, het observeren van een broedkolonie en een fietstocht langs-

NR112009

3

Tussen het feesten door werken we wel verder aan onze doelstellingen.

Zoals vorig jaar, waar we opnieuw 12 ha natuurgebieden in beheer hebben kunnen nemen + 7 ha definitief hebben kunnen verwerven, als behoud voor onze erfgenamen, wie dit ook wezen zullen.

Het is mede te danken aan de soms mateloze vrijwillige inzet van mensen die onze vereniging nauw in het hart dragen, en eveneens aan het maatschappelijk draagvlak hiervoor, waaraan ook jij als lid, mede een niet te onderschatten impuls geeft.

Daarom, van harte welkom op ons verjaardagsfeest!

Domien van Parys,
Voorzitter vzw Durme.

Aan al onze leden een voorspoedig 2009 !

Kleine paradijsjes

Gesprek met Jurgén Couckuyt

Michaël Crapoen

NR11/2009

4

Dat het afnemen van een interview voor deze reeks niet altijd over rozen gaat, kon je al in het vorige nummer (Durme- en Scheldeland 2008/4) lezen. Ook ditmaal ga ik - tussen de regenbuien door - ergens te velde letterlijk met de voeten in het water een interview afnemen. Waarom kunnen natuurbeschermers geen lekker verwarmde interviewruimte voorzien midden in de natuurgebieden... denk ik wel eens. Zo'n ruimte met knusse zeteltjes, een natje en een droogje, knetterend haardvuur... Een utopie realiseer ik mij, wanneer ik plots uit m'n dagdroom schrik en enkeldiep in de modder sta. Er is werk aan de winkel en op de komende bladzijden zijn de schijnwerpers gericht op **Jurgén Couckuyt**, o.a. conservator van De Venne, Meersackers en Oudenbos en zeer enthousiast vrijwilliger bij vzw Durme.

"Afspraak om 10 uur in De Venne?" vroeg Jurgén.

"Geen probleem!" zei ik.

Jurgén weer: "Ja maar, je gaat het toch vinden, hé? Je moet links aanhouden in de Nieuwpoortstraat, aan een versmalling is een slagske waar je links het veld in kan en..."

"Jaja Jurgén, ik weet overal m'n weg en zal de Venne ook heus wel vinden!" riposteerde ik licht verontwaardigd over zoveel twijfel aan m'n oriëntatiegevoel. Een kaart hoefde ik uiteraard niet te raadplegen want ik wist "ongeveer" waar ik wezen moest!

10.00 uur. Ik rij in de Nieuwpoortstraat en ben op zoek naar een linkse bocht en een versmalling waar je links het veld in kan. Hmm, dat ziet er hier wel een versmalling uit, maar ik zie geen slagske. Misschien nog wat verder rijden.

10.05 uur Zou het hier zijn? Toch nog wat verder rijden.

Wat blijkt, geachte lezer, volgens mij bestaat de Nieuwpoortstraat uit ten minste tientallen bochten, versmallingen en met zelf nog een pak meer slagskes!

Op goed geluk, ondertussen al 10.15 uur, draai ik met m'n auto een met populieren omzoomde weg in en volg die verder het veld in. Geen Jurgén te zien. Auto omkeren (wat al geen sinecure is in de gemiddelde Vlaamse veldwegeltjes, nog een geluk eigenlijk) en nog eens goed de velden afspeuren. Noppes, niets te zien. Volgens mij steekt hij zich opzettelijk weg. Herhaaldelijke pogingen op z'n gsm blijven vruchteloos.

Enfin, ten einde raad en ondertussen 10.30 uur parkeer ik m'n auto ergens lukraak voor een wegeltje afgesloten met een bord waarop "private weg" staat.

Van zodra ik uitstap, hoor ik in de verte het monotone geronk van een kettingzaag. Zou het kunnen...?

Vergezeld van een 10-tal vrolijk kwetterende barsijzen stap ik verder het veld in. Nog wat verder een hoekje om ... en daar tussen een enorme hoop wilgentakken zie ik hem tot m'n grote vreugde eindelijk staan: Jurgen Couckuyt!

Euh, misschien had ik toch maar beter naar je wegbeschrijving geluisterd...

Jurgen: (lacht) ja, als je nog nooit in De Venne geweest bent, zal je inderdaad even moeten zoeken. Het ligt hier mooi verscholen tussen de vaak nog kleinschalige akkers en weilanden.

Dat is het minste dat je kan zeggen! Is hier geen grotere toegangsweg?

Jurgen: Nee, maar dat is meteen ook de reden waarom het een nog relatief ongerept stuk is. Grotere machines kunnen hier zo goed als onmogelijk op en daarbij komt dat het hier één van de laagste punten is waardoor het grondwaterpeil meestal vrij hoog staat.

Ik zie dat je druk aan het zagen bent?

Jurgen: Momenteel zijn we het wilgen- en elzenbestand op de randen van het perceel aan het verjongen. We zagen de opgeschoten boompjes tot iets boven de grond af. Die groeien het volgende jaar zonder problemen weer uit. Op die manier nemen we altijd een ander hoekje van het reservaat onder handen. Een soort van hakhoutbeheer eigenlijk. En zo creëer je opnieuw de kleinschaligheid met diverse zogenaamde kleine landschapselementen.

Vertel eens, wie is Jurgen Couckuyt?

Jurgen: Ik ben getrouwd met Vanessa, heb twee kinderen (Pér 4 jaar en Tara 11 jaar) en ben 43 jaar jong, al zeggen de meisjes dat ik er jonger uitzie (lacht)! Verder ben ik beroepsmatig werkzaam bij het loodswezen in de Gentse haven.

Momenteel volg ik in avondschoon een cursus Topografie. M'n grote droom is om daarmee ooit aan de slag te gaan in de milieusector.

Hoe ben je bij vzw Durme terechtgekomen?

Jurgen: Ik ben altijd al gefascineerd geweest door de natuur. Toen ik hier op Oudenbos ben

komen wonen, heb ik topografische kaarten van deze regio bestudeerd en ben ik ook op zoek gegaan naar mooie stukjes groen. Op een van die kaarten is er langs de Lange Kantwegel een poel getekend. Op het terrein kon ik hem echter nergens meer terugvinden.

NR112009

5

Dit is spijtig genoeg geen allenstaand verhaal. Wat heb je toen gedaan?

Jurgen: Ik nam contact op met de toenmalige voorzitter van vzw Durme, André Verstraeten. Misschien kon hij me in m'n zoektocht verder helpen. En inderdaad, hij kon me een en ander over de helaas verdwenen poel vertellen en zo is de bal aan het rollen gegaan. In eerste instantie vroeg André me om enkele reservaten (De Venne, Meersakkers en Oudenbos) van vzw Durme in de gaten te houden. Op die manier ben ik er ook meer en meer informatie over gaan opzoeken en ben ik me gaan realiseren welk potentieel deze gebieden hebben.

Maar daar bleef het niet bij?

Jurgen: Aanvankelijk in samenspraak met Tim Audenaert (onze vorige reservatenmedewerker, red) en nu met de huidige reservatenmedewerker Geert De Smet heb ik besloten om het

Dit jaar werd er ook een hokant aangeplant Foto Jurgen Couckuyt

NR11/2009

6

beheer van die stukken op mij te nemen.

Ondertussen ben ik daar ook de conservator van geworden. Vorig jaar zijn die gebieden samen met nog enkele andere gebieden uit het werkingsgebied van vzw Durme door Minister Crevits erkend als natuurreservaten. Officieel heten al die gebieden samen "De Relicten", het zijn dan ook levende getuigen van een vervlogen tijd. Die erkenning houdt in dat we vanaf nu ook subsidiës krijgen om het beheer uit te voeren.

Wat is er dan zo bijzonder aan die stukjes?

Jurgen: Eertijds waren dat natte hooilandjes met een heel specifieke plantengroei. Door de hoge grondwaterstand van die percelen zijn ze altijd ontsnapt aan intensief landbouwgebruik en hebben ze nog een vrij groot potentieel. Verruiging, verdroging en vermesting door uitspoeling van hogeraf vormen nu de grootste bedreiging.

Je hebt hier al heel wat werk verricht!

Jurgen: Ik niet alleen hè! Samen met nog een aantal gelijkgestemden hebben we de Werkgroep Oudenbos opgericht. Met die mensen voeren we het beheer uit van De Venne, maar we ondersteunen ook andere projecten die kunnen bijdragen tot de leefbaarheid van Oudenbos.

Zoals?

Jurgen: We houden bijvoorbeeld ook zwerfvuilacties of vorig najaar organiseerden we een geslaagde dauwwandeling langsheen enkele trage wegen van Oudenbos. Maar liefst 110 wandelaars schreven zich in. Voor velen van hen was dat een ware ontdekkingstocht in hun eigen regio.

Om nu terug te komen op het beheer, loont het harde werk?

Jurgen: Na een viertal jaar beheer kunnen we toch al enkele pluimen op onze hoed steken! En niets is leuker dan bij een mild lentezonnetje te genieten van het resultaat van het harde werk. Zo zijn typische hooilandplanten als koekeks- en pinksterbloem weer ruim vertegen-

woordigd en zien we langs de oeverkant heel wat watertor- en penningkruid verschijnen. Verder broedt er in de Venne nu al enkele jaren een torenvalk. Het beheer loopt goed, al zouden we aan de Venne toch graag nog een toegangsweg aanleggen of kopen. Dat zou de afvoer van bijvoorbeeld het maaisel of het brandhout vergemakkelijken.

Over wegen gesproken, jij bent in Oudenbos ook erg begaan met zogenaamde Trage Wegen?

Jurgen: Klopt, trage wegen zijn de vroegere voetwegen of bijvoorbeeld kerkwegels die de mensen vroeger als verbindingswegen gebruikten. Hier op Oudenbos liggen nog een aantal trage wegen zoals de Lange Kantwegel, maar verschillende delen daarvan zijn illegaal afgesloten of gewoon omgeploegd! Vaak argumenteren de mensen die deze wegels hebben ingepalmd, dat de functies van die voetwegen de dag van vandaag niet meer gelden. Onzin natuurlijk! Alleen al vanuit toeristisch standpunt: denk maar aan wandelaars en fietsers. Voor hen bieden die autoloze wegeltjes een enorme meerwaarde. Ik ben nu volop aan het ijveren om op een correcte en menselijke manier de Lange Kantwegel in ere te herstellen. Super zou zijn mochten we die wegel in al z'n glorie op de Vlaamse dag van de Trage Weg op 24 en 25 oktober 2009 kunnen heropenen.

Al enkele jaren broedt een torenvalk in natuurreservaat de Venne
Foto Jurgen Couckuyt

Dat zou inderdaad leuk zijn! Krijg je voor de uitvoering van zulke acties veel steun?

Jurgens: Door de oprichting van de Werkgroep Oudenbos staan we al wat sterker, maar ik zou ook heel graag een werkgroep oprichten met alle conservators van de Relicten. Op die manier staan we veel sterker en zouden we met die werkgroep in alle relictjes eens een werkdag kunnen houden. Voor Oudenbos hebben we ook een website opgezet (www.klein-landschap-oudenbos.be) en daarop hebben we al vele positieve reacties gekregen.

Vanuit de terreinploeg van vzw Durme krijgen we uiteraard ook steun, maar omdat de Relicten vaak uit kleine moeilijk toegankelijke stukjes bestaan, is het moeilijk om groter materiaal te gebruiken voor het beheer. Daardoor is het veel arbeidsintensiever om die percelen te beheren en Bob en Kris (terreinmedewerkers) kunnen niet overal tegelijk zijn!

Iemand zoals jij die heel wat tijd in deze projecten steekt, zal van tijd tot tijd wel een frustratie hebben opgelopen?

Jurgens: Zoals je weet, betekent de aankoop van een perceel altijd de beste bescherming. Maar hier in Oudenbos is de situatie heel moeilijk. Het gebied blijft dus bedreigd!

Zo zijn er palende aan onze percelen nog enkele stukjes met de zeldzame zwarte zegge te vinden. Vindplaatsen van die soort kan je in onze regio op één hand tellen. Het is dus bijzonder frustrerend als je weet dat dergelijke waardevolle percelen zo goed als geen bescherming genieten!

Dat kan ik best begrijpen. Maar hopelijk is het niet al kommer en kwel en heb je hier toch ook wel al leuke dingen meegemaakt?

Jurgens: Tuurlijk wel, heel wat zelf. Zo heb ik heel goede relaties met de omwonenden. Of met bijvoorbeeld de landbouwers van wie we de aanpalende percelen mogen gebruiken voor het verzagen van het hout. Maar de leukste ervaringen komen toch van de natuur zelf. Als je weet dat planten en dieren weer alle kansen krijgen door jouw werk dan is dat puur genieten. Zo zie ik hier soms een ijsvogel over het water scheren en weet ik hier een nest van een groene specht zitten. Of wanneer ik hier in het voorjaar kom en de echte koekoeksbloem bloeit massaal en geeft De Venne een roze schijn dan weet je weer waarvoor je al het zweet gelaten hebt.

NR1 | 2009

7

Tot slot, hoe zie je de toekomst hier in Oudenbos tegemoet?

Jurgens: Ik heb goede hoop om het draagvlak met de omwonenden nog verder te vergroten. Misschien dat we op één of andere manier toch nog enkele zeer waardevolle percelen kunnen aankopen. Daarvoor heb ik al enkele ijzers in het vuur liggen. Ook al zou dat betekenen dat we op zoek moeten gaan naar alternatieve financieringsmogelijkheden. Hier wat verder naar de E17 toe liggen ook nog heel wat vrij ongerepte en kleinschalige meersjes. Als ik mag dromen, dan zouden we daar ooit misschien iets op poten kunnen zetten. Ik zal maar eens een lotje van Euromilions kopen zeker...

Wacht, ik doe mee!

Wil je zelf graag als vrijwilliger meewerken aan natuurbescherming in je eigen streek of dorp? Vzw Durme heeft heel wat vrijwillige helpershanden nodig.

Meld je dan aan bij één van de afdelingen, conservators of op het secretariaat per mail op info@vzwdurme.be of telefonisch op 09 348 30 20.

Ga ook eens langs op onze website:

Schaapstal in de Linie beleeft wedergeboorte

Geert Braem

met dank aan Dirk Lippens en Dimitri Klingen

NR1 | 2009

8

De Schaapstal in de Linie (Eksaarde) wordt momenteel heropgebouwd. Dat gebeurt in samenwerking met de Stad Lokeren en de mensen van de herscholingsopleiding van de VDAB van Hamme. Tijdens het afbraakwerk werden er geen spectaculaire archeologische vondsten gedaan. Ook de fameuze geheime onderaardse gang die misschien vandaar zou vertrekken, werd niet gevonden.

De meeste bakstenen van de stal verkeerden in heel slechte staat. Daarom wordt het grootste deel van de Schaapstal heropgebouwd met een nieuwe Oud-Brabantse handgevormde gevelsteen.

Om aan de latere bezoekers van het gebouw toch nog een idee te kunnen geven hoe de stal er oorspronkelijk heeft uitgezien, zijn er met gerecupereerde oude stenen enkele demonstratievakken gemetseld.

In het oude bouwsel bevond zich ook een laag witsteen, ook wel 'speksteen' genoemd. Navraag leerde dat het om "Malonnes" zou gaan, een gelaagde kalkzandsteen die gewonnen wordt in de buurt van Namen en ongeveer 45 miljoen jaar geleden gevormd is.

Hoe zijn deze stenen honderden jaren geleden tot in Eksaarde geraakt?

Voor de metselaars in opleiding was het een nog te moeilijke opdracht om met de zeer onregelmatig gevormde stenen een gelijkaardige "speklaag" rondom het gebouw te laten lopen. Vandaar dat ook hier gekozen werd voor een demonstratievak.

Tenslotte konden ook de 3 zware eiken dwarsbalken hergebruikt worden. Ze moesten iets worden ingekort omdat de uiteinden van de balken te zwaar waren aangetast. Een van de

afgezaagde uiteinden is bewaard. Misschien kan met een koolstof 14-test bepaald worden hoe oud de balken zijn. Volgens de overlevering zouden uit het oude kasteel komen en méér dan 800 jaar oud zijn.

Wil me contacteren als je weet waar zo'n test kan gebeuren!

Wanneer de nieuwe Schaapstal terug in zijn volledige glorie zal staan pronken in de Linie en weer als woonst zal dienen voor de ezels lezen jullie hopelijk in een volgend nummer.

wordt Het grootste deel van de Schaapstal heropgebouwd met een nieuwe Oud-Brabantse handgevormde gevelsteen.
Foto Geert Braem

Vzw Durme wordt 40 en dat mag iedereen weten!!!!

NR112009

9

En knallen zal het! Want ook na de feestdagen vieren we verder, een gans jaar lang. Een grote reden hebben we: vzw Durme wordt 40 en is bovendien in die 40 jaar uitgegroeid tot een van de grootste regionale verenigingen in Vlaanderen met twaalf erkende reservaten, samen goed voor ruim 370 ha natuur.

Die reservaten willen we daarom speciaal in de kijker zetten, elke maand eentje. Met daarbovenop een boottocht. En omdat we maar eenmaal 40 worden, doen we telkens iets speciaals. Laat je verrassen door onze conservators en ontdek onze natuurparels doorheen de 4 seizoenen:

12 reservaten in de kijker op een rij met een feestelijk strikje er rond

Zondag 25 januari: Wandeling dwars doorheen het Molsbroek

Deze uitzonderlijke en eenmalige wandeling zal grotendeels verlopen buiten de wandeldijk, door het moerasreservaat zelf. Een unieke kans voor de natuurfotografen. De gids van dienst is vanzelfsprekend conservator André Verstraeten die de historiek van de reservaatontwikkeling sinds 1969 zal toelichten. Nadien wordt aan alle deelnemers een drankje aangeboden in het bezoekerscentrum.

Afspraak: om 14.30 uur aan het bezoekerscentrum Molsbroek in Lokeren

Meebrengen: laarzen (noodzakelijk!)

Info: Andre Verstraeten, 09 348 18 59

Zaterdag 7 februari: Winterse avondwandeling in de Durmemeersen

We verzamelen voor een unieke winterse avondwandeling langsheen de Durme met aandacht voor de natuur van de nacht.

Afspraak: om 16.30 uur aan het Sint Jozefkappeletje in Hamme Sint-Anna

Meebrengen: laarzen

Info: Marc Hebbelinck, 052 47 79 77

Zondag 15 maart: Kolonie wandeling in Reservaatzone Donkmeer

Onder leiding van conservator Franki D'haese wandelen we het voorjaar in: in Reservaatzone Donkmeer wandelen we langs de eerste ontlukkende natuurpracht en bekijken we de (al broedende!) aalscholver en blauwe reiger kolonie in de Eendenkooi.

Afspraak: om 14.00 uur aan de houten chalet van de Nieuwdonk in Overmere, einde voorzien rond 17.00 uur

Info: Franki D'haese, 0496 57 26 23

Meebrengen: eventueel verrekijker, laarzen aangeraden, minder toegankelijk voor buggy's en dergelijke (nat hooiland ...)

Zaterdag 18 april: Voorjaarswandeling in de Eenbes

Onder leiding van Geert De Smet, reservatenmedewerker wandelen we langs de percelen van de Eenbes om er de eenbes en andere

NR1 | 2009

10

voorjaarsflora te bewonderen. Verder zal het beheer, de fauna en de flora uit de doeken worden gedaan.

Afspraak: om 13.30 uur aan de uitrit van parking 2 van het Provinciaal Domein Puyenbroeck in Wachtebeke

Info: Geert De Smet, 09 348 30 20

Meebrengen: laarzen

Zondag 10 mei: Ontbijtwandeling in de Scheldebreeken

De ervaren vogelaars van Natuurwerkgroep Scheldebreeken nemen je mee op een ontspannen wandeling met bijzondere aandacht voor de weidevogels van het 'Aubroek'. Na de wandeling kan je mits inschrijving aansluiten voor een gezellig ontbijt in het Veerhuis.

Afspraak: om 7.30 uur aan het Veerhuis (Waterhoek) in Berlare

Info en inschrijven: Rudi Van Onderbergen, 0478 49 87 86

Zaterdag 13 Juni: Natuurwandeling in de Fondatie

Paul Vercauteren, de conservator van de Fondatie en tevens maker van de DVD 'De Parels van Baudelo', zal ons meenemen op een natuurwandeling met nadruk op de wijzigingen in vegetatie en soortendiversiteit ten gevolge van het uitgevoerde natuurbeheer van vzw Durme.

Afspraak: om 14.00 uur aan het begin van de Liniedreef in de Weimansstraat in Klein-Sinaai

Meebrengen: laarzen

Info: Paul Vercauteren, 03 772 35 38

Zondag 5 juli: Relictenfietstocht: van groene stapsteen naar groene stapsteen

De conservators van de diverse relictten verspreid over ons werkingsgebied nemen je per fiets mee langs hun pareltjes. Bij enkele van deze pareltjes zal gestopt worden en kan je het reservaat in na een woordje uitleg van de conservator. 's Middags wordt aan een boerderij gestopt voor de picknick. Daar kan je ook een drankje verkrijgen of een kijkje nemen aan de

promostand. Met een volle maag fietsen we weer verder om de overige relictten te bezoeken.

Afspraak: om 10.00 uur aan de kerk van Zele Heikant

Meebrengen: fluovestje, picknick, fiets en laarzen

Info: Patrick De Brauwier, 052 44 88 38

Zondag 26 juli: Rondvaart op de Durme en Moervaart

Voor de 3de maal op rij, organiseert André Verstraeten een boottocht over de Durme en Moervaart. Hierop zal veel meer te zien zijn dan op een klassieke toeristenvaart. Voor wie de streek beter wil leren kennen, is dit een unieke kans. De boot vertrekt in het centrum van Lokeren en zal ons naar de Kalvebrug brengen, waarna een bezoek aan het Domein Puyenbroeck volgt. En dan weer terug. Meer praktische info volgt in een volgend tijdschrift en op de website.

Info: André Verstraeten, 09 348 18 59

Vrijdag 14 augustus: Insectenwandeling in de Buylaers en nachtvinders vangen

In de Buylaers tegen het Lokers centrum leeft er heel wat. Conservator Patrick De Spiegeleir leidt ons rond en wijst ons op al wat kruipt en kriebelt. Bij het invallen van de avond probeert hij met een nachtvlinderval zoveel mogelijk nachtvinders aan te trekken. Je zou er van versteld staan hoeveel dieren die je nog nooit gezien hebt er 's nachts wel leven.

Afspraak: om 19.00 uur aan het Koetshuis (Park Verloren Bos, einde Nijverheidsstraat te Lokeren)

Meebrengen: laarzen

Info: Patrick De Spiegeleir, 09 348 83 18

Zondag 20 september: "De Linie, omcirkeld". We trekken er met de fiets op uit om kennis te maken met het natuurreservaat de Linie in Eksaarde. We brengen natuurlijk een bezoek aan de pas heropgebouwde Schaapstal. Ergens in het reservaat gaan we zeker de ezels Suzanne, Fleur, Olga en Quick tegenkomen die

in de Linie voor de natuurbegrazing zorgen en nu al uitkijken naar jullie knuffels. We fietsen langs het bosgebied van de Vette Meers. Via Moerbeekse polderwegen keren we terug naar ons vertrekpunt "Het Veldcafé" waar een drankje en een hapje op ons staat te wachten.

Afspraak: om 14.00 uur aan het Veldcafé (Eksaardedam 11) in Moerbeke, einde omstreeks 16.30 uur
Info: Geert Braem, 09 348 47 78

Zondag 25 oktober: Wandeling in de Lokerse Moervaartmeersen

Onder leiding van conservator Erik Everaert trekken we de Lokerse Moervaartmeersen in. Naast de natuurpracht, zal Erik de aandacht vestigen op de bosaanplant daar en wat de effecten zijn van beheer op de meersen en de Moervaardijk. Tijdens of na de wandeling (dat is nog een verrassing) volgteen verrassing.

Afspraak: om 14.00 uur aan de kerk van Eksaarde in Lokeren
Meebrengen: stapschoenen
Info: Eric Everaert, 09 348 38 92

Zaterdag 7 november: De Moeren

Het is een gewaagde onderneming om in de maand november het reservaat de Moeren te Hamme-Zogge te bezoeken, maar men kan het ook zien als een uitdaging om door het gebied te geraken bij een hoge waterstand. M.a.w. echt iets voor mensen die graag grenzen verleggen en toch willen genieten van een stukje ongerepte natuur in onze streek.

Afspraak: om 10.00 uur aan de kerk van Hamme Zogge
Meebrengen: laarzen
Info: Hans Kinders, 09 349 22 10

Zondag 13 december: Wandeling langs de Moerasput en de Oude Durme

De reservaten Moerasput en Oude Durme ontstonden beide bij de rechtekkingen van de Durme in de periode 1932-1937 en zijn 3,5 ha groot. In de begeleiding wordt aandacht besteed aan de evolutie in de begroeiing en het beheer evenals aan het omgevende landschap van de Oude Durme.

Afspraak: om 14.00 uur aan de kade aan de Durmebrug (N 446) in Waasmunster
Meebrengen: laarzen
Info: Clem Ruelens, 052 46 02 56

Ons 40-jarig jubileum zouden we echter niet kunnen bereikt hebben zonder jullie, leden, vrijwilligers en sympathisanten. Daarom nodigen we jullie samen met al onze partners en medewerkers uit voor de activiteit van het jaar:

NR1 | 2009

11

Academische zitting 40 jaar vzw Durme en feestmaal op 28 maart

Zorg dat jij er bij bent op deze speciale dag. Want we hebben die dag heel wat in peto: naast een heleboel speeches van o.a minister van Staat Miet Smet (medeoprichtster), Eckhart Kuijken (voormalig directeur van het Inbo), Andre Verstraeten (jarenlang voorziter van vzw Durme en nu nog conservator van het Molsbroek) en Domien Van Parys (huidig voorzitter van vzw Durme), zullen ook fragmenten van de nieuwste DVD van Paul Vercauteren (meer info in het vorige nummer en op de website) en de nieuwste vzw Durme t-shirt getoond en verkocht worden. Maar ook Kamiel Spiessens liet ons al weten dat hij een 'klapken met de 'groenen' komt doen.

14.30 uur: ontvangst in CC De Torenzaal (Torenstraat) in Lokeren

15.00 uur: officieel startschot academische zitting

17.00 uur: receptie

19.00 uur: feestmaal in de zaal van AVLO, Oscar Van Rumst-stadion (Sportlaan) in Lokeren

Wil jij er zeker bij zijn? Schrijf je dan voor vrijdag 13 maart in.

Meer info en inschrijven kan telefonisch of per fax via 09/348 30 20, en per mail via heleentje.debrauwer@vzwdurme.be

Wil je er op het feestmaal bij zijn? Schrijf dan ook voor 13 maart 10 euro over op rekeningnummer 001-2299900-09 (vzw Durme, Molsbergenstraat 1, Lokeren) met vermelding van je naam en 'feestmaal'.

12 reservaten in 12 maanden (deel 1)

Een overzicht van onze reservaten in 4 delen

Geert De Smet

NR112009

12

In de 40-jarige geschiedenis van vzw Durme werden meer dan 370 ha natuurgebied, hoofdzakelijk verdeeld over onze 12 erkende natuurreservaten, aangekocht en/of in beheer genomen. In dit feestjaar staan we hier even bij stil en geven we jullie in de vier nummers van Durme- en Scheldeland een beknopt overzicht van de historiek.

Het Molsbroek in Lokeren (*conservator: Andre Verstraeten*)

We beginnen, hoe kan het ook anders, in onze thuisbasis Lokeren. En wie in Lokeren 'natuur' zegt, denkt uiteraard onmiddellijk aan het Molsbroek. Het is niet alleen een naar Vlaamse normen vrij groot natuurreservaat (ongeveer 80 ha), maar het reservaat heeft bovendien een prachtige 4,5 km lange, vrij toegankelijke, wandeldijk, die je helemaal rondom het reservaat leidt.

Het begon allemaal toen natuurliefhebbers die begin jaren '60 in de Durmestreek vogels observeerden en de lokale medewerkers van het Belgisch Ringwerk de ecologische waarde van het Molsbroek ontdekten. Ze legden de nodige contacten om het gebied als natuurreservaat te kunnen beheren en er vogels te

mogen ringen. En zo kreeg het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, de inrichter van dit ringwerk, op 8 juli 1968 de toelating van het Ministerie van Openbare Werken (noot: vandaag de dag is de eigenaar de NV Waterwegen en Zeekanaal) om 'Potpolder VIII' [= het Molsbroek] in gebruik te nemen voor wetenschappelijke doeleinden. Om het concrete beheer en het toezicht te verzekeren, werd hiervoor een volmacht verleend aan vzw Durme, die opgericht werd op 27 januari 1969 met onder andere als doel '... zich in te spannen om van het Molsbroek te Lokeren een volwaardig reservaat te maken'. Op basis van de kennis van het landschap en de inventarisatie van dieren en planten stelde vzw Durme al in 1971 een eerste beheerplan op, met als doel de gevarieerde natuur- en landschapswaarden zoveel mogelijk te behouden en verder te ontwikkelen. Vooral het werk van wijlen Huguette Kuyken-Quintelier lag aan de basis van dit beheerplan. Als mijlpaal valt ook nog te vermelden dat het Molsbroek op 16 december 1984 één van de eerste twee gebieden in Vlaanderen was die het statuut van erkend natuurreservaat kregen.

Wandelend rond het Molsbroek kan men een enorme verscheidenheid aan natuurwaarden zien: een uitgestrekte moerasvlakte, elzen-

broekbossen, rivierduinen, rietvelden en uitgestrekte vochtige graslanden. Deze gevarieerde biotopen bieden uiteraard levenskansen aan tal van planten- en diersoorten. Daarvan zijn vogels ongetwijfeld nog steeds de meest populaire en best bestudeerde dieren in het Molsbroek. De wandeldijk leent zich dan ook uitstekend voor vogelobservatie. Sinds 1962 werden er meer dan 200 verschillende soorten genoteerd, waarvan 86 soorten ooit ten minste één keer gebroed hebben. Blickvangers zijn geoorde fuut, zomertaling, waterral, porseleinhoen, zwartkopmeeuw, sprinkhaanzanger, blauwborst, enz.

Ook de plantensoorten werden de voorbije decennia meerdere malen geïnventariseerd en daarvan werden er al 284 soorten genoteerd. Hierbij ook zeldzame planten zoals borstelbies, moerasbeemdgras en kruipend moerascherm.

Minder 'populair', maar bijzonder boeiend zijn de ongewervelde dieren. In het Molsbroek leven 44 soorten spinnen er is zelfs een soort gevonden waarvan het voorkomen in heel de wereld slechts op 10 vindplaatsen in 4 landen bekend is. Het diertje heeft geen Nederlandse, maar enkel een wetenschappelijke naam: *carorita paludosa*. Ook werd er een nog nooit eerder beschreven soort langpootvlieg aangetroffen. Ook de kleine spinnende watertor en de moerasprinkhaan, een sterk bedreigde en spectaculaire soort van moerassen en natte graslanden, komen nog voor in het Molsbroek. Doorheen de jaren werden er ook 295 soorten nachtvlinders en 25 soorten dagvlinders genoteerd.

Ook vissen ontbreken uiteraard niet in het Molsbroek. De meest algemene zijn paling, zeelt, riet- en blankvoorn, brasem en snoek.

En tenslotte is het Molsbroek ook bekend voor de padden. Deze amfibieën krijgen elk jaar speciale aandacht tijdens hun trek van hun droger gelegen overwinteringsgebied naar de paaiplaatsen in het water van het Molsbroek. Daarvoor steken ze de Waasmunsterbaan over, een gevaarlijk avontuur voor deze diertjes, tot in 1989 gestart werd met het overzetten van de padden. Sindsdien worden jaarlijks, vooral in maart, soms meer dan 2000 padden

De gloednieuwe moerastractor aan het werk in de Buylaers.

veilig de straat over gezet.

Naast het natuurreservaat zelf ligt het bezoekerscentrum Molsbroek. Het is de thuisbasis van de medewerkers van vzw Durme maar daarnaast is het bezoekerscentrum bekend voor zijn educatieve werking. Er is het permanente bezoekerscentrum en een ruimte voor tijdelijke tentoonstellingen, en onze eigen natuurgidsen ontvangen er meer dan 300 groepen per jaar. Dit zijn dan voornamelijk schoolgroepen (van kleuter- tot middelbaar onderwijs) maar uiteraard ook andere groepen zoals verenigingen, senioren, enz.

De Buylaers in Lokeren (conservator: Patrick De Spiegeleir)

Minder bekend wellicht, maar daarom niet minder interessant, is het reservaat 'De Buylaers'. Een uniek stukje natuur binnen de bebouwde kern van Lokeren, op nauwelijks tien minuten wandelen van het eigenlijke stadscentrum. Dit gebied van 20 ha is immers gelegen op de linkeroever van de Durme, tegenover het stedelijk zwembad en de Sportlaan, en dus tussen het stadscentrum en het Molsbroek. Het merendeel van de gronden is eigendom van de Stad Lokeren en al jarenlang in beheer gegeven aan vzw Durme.

De meersen langs de Durme hebben in De Buylaers grotendeels hun historisch uitzicht behouden met weinig beplanting in de vlakke, fraaie vochtige hooilanden en daarnaast een

NR1|2009

13

aantal rietveldjes. Het spontaan verwilderend Verloren Bos met zijn stuifduinrelicten paalt eveneens aan dit natuurgebied.

Ook hier zijn een aantal zeldzamere planten te vinden zoals blaaszegge, kleine varkenskers, rankende helmbloem, moerasbasterdwederik, moerasbeemdgras, moesdistel en grote Ratelaar.

NR112009

14

Het gebied is ook belangrijk als slaapplek voor de waterpieper, en onder de broedvogels vermelden we slobbeend, ijsvogel, rietgors, blauwborst, sprinkhaanzanger en graszanger. Het beheer in de Buylaers bestaat uit hooien en begrazen: een aantal percelen wordt gemaaid en gehooit en de grotere aaneengesloten stuk-

ken wordt extensief (met een beperkt aantal runderen) begraaasd. Andere aspecten van het beheerplan zijn onder andere: het onderhoud van knotwilgen, het verwijderen van opschietende elzen in de hooilanden en het instellen van een ecologisch gunstig waterpeil.

Ook hier zijn natuureducatie en natuurrecreatie harmonisch verweven met het beheer. Het gebied is immers te overzien vanaf het fiets- en wandelpad op de Durmedijk tussen de Markt en de Oude Brug, en doorheen het gebied slingeren nog enkele kleinere paden, waarlangs een natuurleerpad uitgestippeld werd, dat met de steun van de Stad Lokeren volledig vernieuwd werd in 2008.

Meer natuur in 2008!

Geert De Smet

Ook in 2008 zijn weer heel wat inspanningen geleverd om binnen ons werkingsgebied meer stukjes natuur veilig te stellen voor de toekomst. Een kort overzichtje.

De *Fondatie van Boudelo* (het 2de grootste reservaat van vzw Durme, waarvan het grootste deel in eigendom van de vereniging, en goed op weg om groter te worden dan het Molsbroek) kende weer een mooie uitbreiding in het voorbije jaar, met 4 aankopen van in het totaal 4,4258 ha, bestaande uit 2 kleine bosjes, een akker en een groot grasland.

In de reservaatzone *Donkmeer* konden 2 percelen aangekocht worden, samen 1,4144 ha groot.

Daarnaast werd door het gemeentebestuur van Berlare besloten om ook "Put 12" van het Donkmeer in beheer te geven aan vzw Durme, wat een uitbreiding van de beheerde oppervlakte met ongeveer 12 ha zal betekenen.

In *De Linie* werd een graslandperceel aangekocht van 0,4050 ha, en in *De Durmemersers* een bosje langs de dijk van 0,3150 ha en ook nog 2 percelen van het OCMW van Zele van samen 0,4900 ha.

Ook in de *Scheldebroeken* verkocht het OCMW van Zele 4 percelen aan vzw Durme, met een gezamenlijke oppervlakte van 0,3400 ha.

Ten slotte kregen we in Zele, buiten de reservaatprojecten, nog een perceeltje grond in beheer van 0,1390 ha.

Samengevat betekent dit dus dat de vereniging in 2008 voor meer dan 12 ha beheerovereenkomsten heeft kunnen afsluiten en 7,3902 ha kon aankopen, wat een zeer mooi resultaat is. Hopelijk biedt het nieuwe jaar 2009 ons even goede mogelijkheden om weer wat meer natuur in onze regio veilig te stellen en kunnen we begin 2010 weer een overzichtje maken "Meer natuur in 2009!".

Wel en Wee

Nieuws uit onze afdelingen

Vzw Durme is actief in vier afdelingen die samen het hele werkingsgebied van de vereniging bestrijken. In "Wel en Wee" bundelen de plaatselijke medewerkers het nieuws van de voorbije maanden.

NR1 | 2009

15

Afdeling Lokeren – Moerbeke – Sint-Niklaas – Stekene

Enkele actuele berichten uit de beleidscel van afdeling Lokeren:

- Windmolens Zele-Berlare: als er een aanvraag komt in de trekvogelcorridor Molsbroek-Donkmeer zal zeker bezwaar worden ingediend en zal het INBO-dossier worden ondersteund.
- De waardevolle wegberm, met rode lijstsoorten, van de Nonnenbosweg is door de stadsdiensten afgegraven. Er zal een overlegvergadering worden belegd met alle betrokkenen (stadsdiensten, ANB, provincie, ontwerper vzw Durme) om dergelijke misstappen in de toekomst te voorkomen.
- Opvullen van sloten te Oudenbos nabij Nonnenbosweg. Navragen bij ANB wat met onze klacht is gebeurd. Ook oud gelijkaardig dossier nabij de Singeldreef opvolgen: navragen wat er in beroep is uitgesproken
- Lange kantwegel: het stadsbestuur heeft de procedure ingezet tot openstelling. De eigenaars is gevraagd de buurtweg vrij te maken voor openbaar gebruik.
- Samenwerkingsovereenkomst: het schepencollege stelt voor in te stappen in de lichtste versie. Een belangrijke stap vooruit na meer dan 6 jaar onderbreking.
- Everslaarbos: verder aandringen op de aanplanting van de 6 ha langs de Nieuwe straat. Ook de fietsersbond is gevraagd dit te steunen: er is een bosfietspad voorzien dat zo doorloopt door het landelijk gebied van Zele-Heikant.
- Mountainbikeroutes: de verbinding met Moerbeke mag niet voorzien worden over het erkende reservaat (dijk) van De Linie. In de milieuraad zal hierop gelet worden.
- Zwerfvuilactie komt op de milieuraad. IDM is initiatiefnemer. Medewerking zal verleend worden zoals vorig jaar.

- Slechtvalkennestkast in kerktoeren. Er is een dossier samengesteld en er zal verder overlegd worden met de Toeristische Dienst.
- Voorstel om de aankoop van reservaatpercelen (in de reservaatperimeters) door het stadsbestuur te laten steunen met 0,17 euro/m2. (vroegere regeling). In de milieuraad zal dat voorstel voorgelegd worden.
- WBE-subsidie in vraag te stellen. In de contracten met het stadsbestuur staat dat er geen toelagen zouden verleend worden. Een der belangrijkste figuren uit die WBE is onlangs veroordeeld wegens zware overtredingen van de jachtwetgeving en heeft wel beroep aangekend. Moeten dergelijke dubieuze zaken worden gesteund?
- Landbouwcompensatiefonds: opvolgen wat het resultaat is van de KLE-subsidie.
- Promotiestand: cultuurmarkt was matig, tent ontbrak. Nu is er een aanvraag voor Eksaarde.
- Lokers natuurleerpad wordt heringericht in 2009. Het globale plan is al geactualiseerd.
- Groene spots in de infokrant worden ook in 2009 gepubliceerd.
- Vernieuwen terras van het bezoekerscentrum Molsbroek: het stadsbestuur zorgt voor het noodzakelijke hout en onze personeelsleden zullen zorgen voor plaatsing.
- Dijken Moervaart: verder overleg met de afdeling Bovenschelde ivm de plannen van de officiële jaagpaden en de overeenkomst met het stadsbestuur.
- Fietspad op spoorwegbedding naar Moerbeke: wordt verder opgevolgd..
- Er komt normaal een Lokerse natuurdag (week?) Uiteraard zullen we daaraan meewerken.
- Dijk Molsbroek: de afdeling Zeeschelde belooft drie stroken te herstellen
- Het self-serviceveer te Pieter Heydensveer is op de lange baan geschoven door het stadsbestuur. Het wordt een onderdeel aansluitend bij de inrichting van een watersportrecreatiecen-

trum in het stadspark.

- GECORO: belangrijk is het advies over de herbevestiging van het buitengebied natuur-bos-landbouw. De reservaatperimeters liggen vast bij ministerieel besluit en daarin mag zeker geen andere bestemming dan natuur komen.

NR112009

16

André Verstraeten

Wildschade aangepakt

Naast de poel in het natuurreservaat 'De Meersakkers' ligt een grote akker die in het najaar werd ingezaaid met wintergraan. Meermaals werden er grote aantallen wilde eenden opgemerkt.

Dat leidde tot vraatschade aan het jonge gewas. Daarom besloot een lokale landbouwer de eenden te lijf te gaan met een luchtkanon. Probleem, dit kanon is zonder verwittiging of vergunning in het reservaat geplaatst.

Begrijpelijk natuurlijk dat een landbouwer zijn gewas wil beschermen, maar de manier waarop doet toch enkele wenkbrauwen fronsen. Om de relaties optimaal te houden, hebben we hem bezocht en gevraagd om zijn probleem in de toekomst anders aan te pakken. De dag nadien was het kanon verdwenen.

De eenden kwamen terug, zij het met minder.

En de boer is content.

Werkgroep Oudenbos

Luchtkanon naast natuurreservaat "De Meersakkers"
Na overleg en wederzijds begrip kwam hier al spoedig een einde aan.
Foto Jurgen Couckuyt

Afdeling Zele-Berlare-Wichelen

Herman De Backer

Foto Marleen De Vos

Nieuwe toezichter Scheldebroecken

Herman De Backer uit Berlare is al een tijdje actief in ons afdelingsbestuur. Samen met heel wat andere dorpsgenoten werkt(e) hij mee aan verschillende fotografie-tentoonstellingen en is hij actief in de Werkgroep Stilleven. Sinds kort is hij nu ook officieel toezichter van de Scheldebroecken. Maar daar houdt het niet mee op. Herman zal ons in de loop van 2009 nog op diverse vlakken verrassen!

Nieuwe vertegenwoordiger in de Zeelse Milieuraad

Sinds november heeft onze afdeling met veel vreugde een nieuw bestuurslid mogen verwelkomen. Jan Van den Heuvel volgde al tijdens zijn jeugd de cursus Natuurgids, is een nachtvlinderfreak en is bezig met alternatieve energie. Op de insectenwerkgroep na, is alles van vzw Durme nogal nieuw voor hem, maar hij vliegt er direct in als vertegenwoordiger van vzw Durme binnen de Zeelse milieuraad.

Proficiat Jan!

Durmemeersenproject

In diezelfde Zeelse milieuraad diende de afdeling ook een subsidieaanvraag in voor een draagvlakverbredend project in de Durmemeersen.

Op allerlei vlakken zal er in 2009 samengewerkt worden met verschillende socio-culturele verenigingen om zo de Zelenaars de kans te geven hun natuur beter te leren kennen en te gaan waarderen.

Nu nog wachten op het fiat en de centen van de milieuraad van Zele!

Afdeling Waasmunster - Temse

Komkommertijd met een maar...

Publiekgericht zijn de maanden november, december en januari in onze afdeling komkommertijd. Maar dat betekent geenszins dat we op onze lauweren rusten...

In deze periode worden de rietzones in de reservaten gemaaid. In de Moerasput en de Oude Durme moeten bovendien nog heel wat dode en aangetaste bomen gekapt en opgeruimd worden ten gevolge van het stormgeweld in 2007.

In maart 2009 komt er een nieuwe afdelingsvoorzitter. Voor ons is dit een gelegenheid om op 13 december 2008 uitgebreid na te denken over de toekomstige organisatie en werking van de afdeling.

De Oude Durme, bron van inspiratie.

NR112009

17

In de Milieumediatheek wordt hard gewerkt om orde op zaken te stellen in het documentenbestand met het oog op de website die van dit bestand wordt gemaakt.

440 documenten (12,5 %) zijn verwijderd, omdat ze verouderd, te pietluttig of te onaantrekkelijk waren.

Tegelijkertijd zijn 288 documenten (8,2 %) van rubriek gewijzigd.

Er is een nieuwe rubriek aangemaakt: 'Algemeen en milieu ondersteunend' en alle educatieve werken zijn in een (één?) rubriek opgenomen.

De milieumediatheek telt nu nog 3063 documenten afgezien van audiovisueel materiaal, kaarten en posters.

Op woensdag 21 januari 2009 houden we in het kasteel Blauwendael onze jaarbijeenkomst. Daarin worden voorgesteld: het jaarverslag 2008, de werking 2009 en het postermateriaal over energie uit de milieumediatheek.

We ronden af met een receptie.

Clem Ruelens

Onze paddenoverzetacties

NR11/2009

18

Wij organiseren al jarenlang paddenoverzetacties in onze regio. Vorig jaar hebben we dankzij vele helpende handen amfibieën veilig de straat overgezet. In de loop van februari, na al het feestgedruis, vangt de jaarlijkse paddentrek weer aan. Op dat moment worden de padden massaal wakker, verlaten hun overwinteringsstek en trekken naar hun voortplantingsplaats.

Het hoogtepunt kent meestal een piek midden maart. Wie graag een handje toesteekt, wordt warm onthaald. Deze actie is ook voor kinderen bijzonder aantrekkelijk. Padden steken over na zonsondergang, en bij temperaturen vanaf 6°C bij vochtig weer, iets warmer bij droog weer. Meer hebben de verliefde amfibieën niet nodig om op huwelijksreis te gaan. Opgelet: bij vorst trekken padden niet!

Remember: je kan jouw paddenoverzetgegevens ook via onze website www.vzwdurme.be doorgeven!

Doe mee en win!

Wil je een gokje wagen en denk je nu al te weten hoeveel padden, salamanders en kikkers we in totaal zullen overzetten? Gokken kan heel de maand februari op www.vzwdurme.be/padden.

De winnaars maken kans op een leuke prijs!

Zin om mee te werken? Contacteer dan een van onze mensen in je buurt:

Actie Waasmunsterbaan Lokeren

Maja De Cock

Waasmunsterbaan 66, 9160 Lokeren

09 348 30 20 of 0485 68 94 46

Is padden vastnemen niets voor jou? Geen nood. Je kunt ook op een andere manier een handje helpen.

Voor deze actie wordt de straat altijd m.m.v. het stadsbestuur afgezet. Bij overzetavonden zorgt de verantwoordelijke voor het plaatsen van de hekken. Via een beurtrolsysteem proberen wij die taak zo aangenaam mogelijk te maken. Zie je dat wel zitten? Aarzel dan niet om ons dat nu al te melden.

Actie Spoele Lokeren

Shana Weyn en Kristel Bonnaerens

Bokslaarstraat 37 en Sint Elooistraat 9, 9160 Lokeren

0494 84 48 80 of 09 349 57 40

Actie Dijkstraat Zele

Bob Van Lembergen en Jan Maertens

Dijkstraat 182, 9240 Zele

0477 97 18 09 of 0478 76 55 49

De insectenwerkgroep wenst iedereen een insectenrijk 2009 toe!

Ook dit jaar onderzoeken we de zeer leuke en diverse wereld van de kriebelbeestjes
De eerstevolgende data zijn:

> vrijdag 13 februari om 20 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek

> vrijdag 13 maart eveneens om 20 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek

Iedereen van hart welkom!

Struweeltjes

Struweeltjes is een rubriek met allerlei interessante, opvallende of gewoonweg leuke natuurnieuwsjes uit onze regio. Heb je zelf zo'n nieuwtje, speel het dan gauw door naar de redactie.

Klein Landschap Oudenbos

Deze winter (weekend van 31 januari - 1 februari) worden in 'De Venne' de laatste bomen gekapt. Zin om daaraan mee te werken? We doen het allereerst voor de natuur, de onvergetelijke sfeer en mooi meegenomen: gratis hout! Meer info op www.klein-landschap-oudenbos.be Streefdoel is het herstel van een historisch hooiland. In de nazomer is daartoe de vegetatie gemaaid en afgevoerd. Op die manier hopen we de natuur van vroeger (gedeeltelijk) terug te krijgen.

Helaas organiseert de stad Lokeren het maai-beheer van haar wegbermen niet met dezelfde zorgvuldigheid. Getuige daarvan de Nonnenboswegel die drie keer werd gemaaid... maar enkel de laatste keer is het maaisel afgevoerd! Dat is niet alleen in strijd met het berm-beheerplan van de stad (dat één maaibeurt voorziet mét afvoer van het maaisel), maar maakt de ontwikkeling van waardevolle natuur uiteraard onmogelijk.

Daarnaast hebben we ook oog voor de natuur buiten onze reservaatpercelen. Zo konden we op zondag 23 november een privé-eigenaar overtuigen van de aanplant van een houtkant met streekeigen plantgoed op zijn grond. In de

Soms zwaar werk, maar o zo veel voldoening!

toekomst willen we ook graag landbouwers motiveren om - waar mogelijk - een strook met graangewas te laten staan... altijd goed voor

NR1 | 2009

19

soorten als veldleeuwerik en geelgors. Tot slot wil ik Thomas, Kristof, Thierry en Sabine bedanken voor hun tomeloze inzet tijdens de voorbije jaren. Van deze mensen kunnen we al zeggen dat zij de ancients zijn van onze werkgroep.

Jurgen Couckuyt
Werkgroep Oudenbos

Een avond vogels kijken en luisteren in het Molsbroek

Ook deze winter kan men opnieuw met wat geduld de roerdomp bewonderen in het groot rietveld van het Molsbroek. Een goede kans om deze geheimzinnige bruine reiger ook vliegend waar te nemen, is tijdens de avondschemering wanneer de vogel opvliegt en zelfs soms ook daarbij z'n diepe "graoh" vluchtroep laat horen, enigszins herinnerend aan de roep van een grote meeuw.

Ook baardmannetjes zijn in november weer gezien in het rietveld. Misschien blijven ze deze winter nog aanwezig.

Tijdens de schemering klinken in het riet ook verschillende waterrallen: een gegil als van een speenvarken dat overgaat in een gegrom.

In de moerasvlakte kan men dan weer andere vogels waarnemen, zoals bijvoorbeeld de tientallen wulpen die er komen slapen. In de periode september tot november varieerde de grootte van deze wulpenslaapplaats van enkele tot 53 vogels. Het aantal kan nog verder toenemen tijdens de winter. Eens dat alle wulpen 's avonds zijn toegekomen, vliegen de meeste eenden in de schemering op om te gaan foerageren in de omliggende gebieden. Heel wat eenden vliegen zelfs richting Donkmeer en Berlarebroek.

Joris Everaert

Dag van de Natuur in de Scheldebroeken

Zaterdag 15 november werd vanuit vzw Durme voor het derde jaar op rij meegedaan met de Dag van de Natuur.

Voor de tweede maal stond die dag in het teken van beheerwerken in ons reservaatproject Scheldebroeken.

NR112009

20

De noordelijke ruigtetip van het Scheldebroek op grondgebied Zele kreeg een flinke (maai)beurt, en enkele bomen van het aanpalende wilgenbosje werden een kopje kleiner gemaakt.

Ook dit jaar zorgde de combinatie van werk, een natje en een droogje voor heel wat warme natuurmomenten. En de natuur is jou dankbaar!

Mathias Engelbeen

Visstandonderzoek in Reservaatzone Donkmeer

Van maandag 13 t.e.m. donderdag 16 november organiseerde het INBO een grondig visstandonderzoek in het Donkmeer en een deel van de Reservaatzone.

Dit gebeurde met grote fuiken en door middel van elektro-visserij. Bedoeling is om de vissen in kaart te brengen (soorten, gezondheid, jaar-klassen, enz.) met het oog op gericht beheer. De resultaten worden in de loop van dit jaar verwacht.

Jan Maertens

Michaël met een dikke zeelt.

Kersverse mama

Nadat onze vroegere collega Jozefien Schaffler eind augustus op bevallingsverlof ging bereikte ons eind september het blijde nieuws dat ze mama geworden was.

Ze beviel van een kerngezond zoontje met de mooie naam Lars.

Het hele vzw Durme-team wenst de kersverse ouders heel veel vreugde en geluk met hun jonge spruit!

Gesneuveld op weg naar het zuiden

Zoals trouwe lezers weten, heeft een koppel ooievaars al enkele jaren een oude boom aan de Reservaatzone Donkmeer uitgekozen als nestplaats.

En dit jaar, op 11 juni, konden voor het eerst drie flinke jongen geringd worden door Marc Hebbelinck en mezelf. Verdere observatie van het nest leerde dat de jongen prima opgegroeid zijn en uiteindelijk het ouderlijk nest verlaten hebben.

Maar hoe gaat het verder met ze?

Wel, één van de doelen van wetenschappelijk ringwerk is uiteraard ze individueel te kunnen identificeren en verder in hun leven te kunnen volgen.

Zo kregen wij onlangs een eerste melding over één van onze drie jonge ooievaars. En dat was goed én slecht nieuws. Het goede nieuws was dat die vogel, zoals het een in de natuur gebo-

ren ooievaar past, inderdaad aan zijn herfstreis naar het zuiden begonnen was.

Het slechte nieuws: hij was al een heel eind op weg (veel van onze ooievaars overwinteren immers in Spanje), maar hij is jammer genoeg niet over de Pyreneeën geraakt.

De terugmeldingsfiche meldt dat onze jonge reiziger dood gevonden is op 25 augustus in de Franse Pyreneeën, meer bepaald in

Viellesecure, dicht tegen de Spaanse grens, op 923 km van zijn geboorteplaats en 2 maand en 13 dagen nadat hij geringd is. Hij is dus amper vier maand oud geworden.

Hopelijk vergaat het zijn twee broertjes/zusjes beter en zien we hen volgend jaar terug in België.

Geert De Smet

NR112009

21

SCHEMA	RIVIER	BRUSSELS	M6143
INTYFIS	CICONIA CICONIA		
AKW / TITEL	BRIEF / DO		
INDICATIE	11/08/2009		
INDICATIE	BERGHE / OOST-VLAANDEREN / BLW		
INDICATIE	11/08/09		
INDICATIE	11/08/09		
INDICATIE	25/08/2009		
INDICATIE	VIELLESURE / PYRENEES ATLANTIQUES / FR89		
INDICATIE	FRANCE		
INDICATIE	43.21 N / 000.41 W		
INDICATIE	Aankomst op 25/08/09 (18:00) / Dood op 25/08/09 (18:00) / Dood op 25/08/09 (18:00) / Dood op 25/08/09 (18:00)		
INDICATIE	923 km		
INDICATIE	Viellesecure		
INDICATIE	Dood op 25/08/09		
INDICATIE	Dood op 25/08/09		
INDICATIE	Dood op 25/08/09		

Vzw Durme in stijl!

Onopvallend, maar toch met stijl het veld in trekken?

Dat kan: vzw Durme biedt vanaf januari de mogelijkheid om je een leuk T-shirt met vogelpootjesmotief aan te schaffen. Het T-shirt is verkrijgbaar in donkergroen en bruin, telkens met lichtgroene opdruk. De maten zijn S, M, L, XL voor mannen en vrouwen en 116, 128, 140 en 152 voor kinderen.

Wil je er zeker van zijn dat er nog eentje in jouw maat is?

Reserveer er dan een via heleentje.debrauwer@vzwdurme.be of 09 348 30 20. Voor leden kost een T-shirt 7,50 euro, voor niet-leden 10 euro.

Win een T-shirt:

Surf naar www.vzwdurme.be, bekijk daar het ontwerp op ware grootte en raad van welke vogels de vogelpootjes op het T-shirt zijn. Wie de meeste vogelpoten juist heeft, wint een T-shirt naar keuze.

Konijnen

Een groen boek

NR112009 *Al enkele jaren verzorg ik in Durme- en Scheldeland een boekenrubriek, oorspronkelijk bekend als 'Gevonden op de rommelmarkt', tegenwoordig omgedoopt tot 'Een groen boek': over oude en nieuwe groene verhalen.*

22

Jan Maertens

Maandag 7.55 uur. Ik rijd met de fiets vanuit Zele naar 't Molsbroek in Lokeren. De laatste vijfhonderd meter, van de Durmedijk tot aan het Bezoekerscentrum, trek ik goed door. Als ik uit de bocht kom, merk ik verschillende konijnen, groot en klein, die vanuit de weide aan mijn rechterkant opgeschrikt de weg oversteken, richting veilige 'Molsbergen', tot opeens... pats! Een halfwas konijn loopt knal tegen het voorwiel van mijn fiets. In een flits zie ik een schattig konijn dat met zijn kop tussen de draaiende spaken terecht gekomen is ... maar oef! Het konijn blijkt behalve versuft gelukkig ongedeerd en vervolgt zijn pad, een ervaring rijker.

Ik moest hieraan terugdenken toen ik op 't internet een bespreking las van het boek "Wilde konijnen". Ik heb het meteen besteld en in één ruk uitgelezen (wat op zich geen heldendaad is voor 90 bladzijden). De tekst is van Heleen Goddijn, die zich baseert op het wetenschappelijk onderzoek van Marijke Drees, Sim Broekhuizen en Jasja Dekker. Tekeningen en foto's zijn van Dick Klees. Veel mensen voor een dun boekje.

Een leuk (Nederlands) boekje! Het is een leerrijk werk met originele informatie. Eigenlijk wel kras: een uitgave over een alledaags dier... dat zeldzaam geworden is! Het konijn, de mus onder de zoogdieren.

"Wilde konijnen", Marijke Drees, Heleen Goddijn, Sim Broekhuizen, Jasja Dekker en Dick Klees (2007), *Wilde konijnen*, KNNV Uitgeverij, Zeist.

Op de Rode Lijst

In Nederland hebben ze het konijn zelfs al op de Rode Lijst gezet. Dat is niet zo raar wanneer je weet dat de konijnenstand er sinds 1990 tot zowat tien procent van de eerdere populatie is gedecimeerd. Dergelijke cijfers kennen we ook uit de eigen streek. Zo vertelde mij onlangs een jager dat hij vroeger 300 konijnen per jaar schoot en vandaag nog drie. "Er zijn er geen meer!" Dat verhaal is bekend. Sinds de vijftiger jaren heeft het konijn te kampen met twee virus-epidemieën: myxomatose en VHS (Viraal Haemorrhagisch

Syndroom, waarvoor ook de Engelse afkorting RHD wordt gebruikt). De eerste is overbekend, de tweede is 'een echte killer. Er zijn mensen die hebben gezien dat konijnen plotseling dood neervielen, soms met eten nog in de bek'" (p. 49) Aan de buitenkant zie je dan bijna niets, hooguit wat bloed aan neus of anus, maar aan de binnenkant des te meer. Het virus veroorzaakt inwendige bloedingen (haemorragie = bloeding). Hoe komt het dan dat sommige konijnenpopulaties talrijk blijven? De langoren van de Molsbergen zijn daar een voorbeeld van. In "Wilde konijnen" vond ik een antwoord:

"Een dichte populatie heeft voordelen: er ontstaat sneller immuniteit tegen RHD en myxomatose, de konijnen houden de vegetatie kort en dus goed verteerbaar, en vos en hermelijn pakken wel veel prooien, maar op de aantallen die na de winter over zijn hebben ze geen effect." (p. 77)

Het zou dus best kunnen dat een ziekte zich in een grote kolonie weliswaar sneller kan verspreiden en harder toeslaan, maar dat in dat geval ook de weerstand sneller groeit.

Hermelijn lust konijn

Wist je dat een hermelijn gespecialiseerd is in konijn? Je hoort vaak beweren dat hermelijnen als vampiers te werk gaan: ze zouden het bloed van hun prooi drinken.

In "Wilde konijnen" lees ik: *"Uit onderzoek van Marijke Drees in het Noord-Hollands Duinreservaat blijkt echter dat gemiddeld 40 gram uit de nek is weg gegeten. (...) Een hermelijn moet dus vrij veel konijnen doden om zelf te overleven."*

De schrijfster kon het een enkele keer observeren:

"Ik zat al een tijdje stil in mijn proefveld om konijnen te observeren. Het was nog vroeg, doodstil en behoorlijk koud. Opeens rende er een konijn vlak voor mij langs, op zo'n drie meter afstand, met een hermelijn achter zich aan. Ik zag hoe de hermelijn op de onderrug van het konijn afdook en het dier vastgreep. Toen sprong het konijn opeens met hermelijn en al een paar meter in de lucht. Ik wist niet wat ik zag! Het konijn maakte een hard, hoog geluid, dat ik alleen maar kan omschrijven als gillen. Toen liep hij nog een paar meter verder, nog steeds met de hermelijn hangend op zijn rug. Het gebeurde allemaal heel snel. Ik kreeg er kippenvel van. Ik realiseerde me dat ik iets meemaakte wat bijna nooit waargenomen wordt. Even ging door mij heen dat ik mijn fototoestel moest pakken, maar dan zou ik missen wat er voor mijn ogen gebeurde. Ik zou te laat zijn geweest want binnen een paar seconden had de hermelijn zijn prooi nu overmeesterd. Ik zag zijn kop bewegen bij de nek van het konijn. Toen liet hij los en rende weg. Binnen -ik denk 10 seconden- kwam er een ekster aanvliegen. Ik zag hem aan de kop van het konijn pikken, waarna hij opvloog. Hij moet al op de loer hebben gestaan toen de hermelijn bezig was. Toen de ekster weg was ben ik naar het dode konijn toegelopen. Er was een hap uit zijn nek en de ogen waren eruit gepikt." (p. 68)

Maar niet elke predator is gespecialiseerd. Voor bijvoorbeeld vos en buizerd, ook liefhebbers van konijn, doet de prooi er eigenlijk niet toe. Als 't maar vlees is. Doet me denken aan wat Paul Vercauteren (onze conservator van de Fondatie in Sinaai) me laatst vertelde.

NR112009

24

Hij houdt zich onder andere bezig met wetenschappelijk ringwerk. Vanuit zijn 'ringkot' (waarom spreken ringers zonder uitzondering altijd over hun 'kot'?) kijkt Paul uit op sparren. De laatste tijd was hij geregeld getuige van een buizerd die over de toppen scheerde, op zoek naar houtduiven.

Dat is geen evidente prooi. Bij gebrek aan konijnen?

Ik heb het voor mensen die tijd nemen voor de natuur. Die jarenlang in eigen streek een reservaat of dier- of plantensoort grondig observeren. Dikwijls stralen zij een vastberaden rust uit, nodig om dicht bij de natuur te komen.

Het doet me een groot plezier die houding in een boek terug te vinden. Daarom lees ik

graag bevattelijk neergeschreven resultaten van wetenschappelijk onderzoek. Zeker als ik de sfeer ontwaar van de klassieke vorser die weer en wind trotseert en uren maakt, alleen in zijn schuilhut.

Ik benijd die mannen. Bijkomend pluspunt is dat ik zulke uitgaven tenminste begrijp. En kan gebruiken als ik uitleg geef aan bezoekers. Komende lente zal ik dikwijls verwijzen naar dit boek.

Ecologie

Ik heb ook wat opgestoken over de ecologie van het konijn. De levenswijze van konijnen heeft een grote invloed op de omgeving. Denk maar aan de duinen (en rivierduinen zoals de genoemde Molsbergen).

In dit verband wordt de grote Jac. P. Thijsse geciteerd wanneer hij spreekt over de invloed van de immer grazende konijnen.

"De duinen hebben van de konijnen niets dan schade, en wel zeer grote schade ook. Om hun aantrekkelijke eigenschappen zouden we wel graag een beperkt aantal kunnen toelaten, laat ons zeggen één paar voor elke tien hectaren, maar eer je het weet, is dat ééne paar uitgegroeid tot duizenden, die dag en nacht eten. Daar is de groeikracht van het duin niet tegen bestand."

En nu komt het:

"Wanneer wij echt mooie, rijk begroeide duinen willen hebben, dan moeten de konijnen worden uitgeroeid..." (p. 61)

Thijsse schreef dat 65 jaar geleden. Toen waren er veel meer konijnen dan nu. De duinen hadden door het gegraas van de konijnen een ander uitzicht.

"Het was een open landschap, met stuifkuilen en kale toppen, afgewisseld met kort begraasde hellingen. Er waren veel minder bomen en struiken. Bij storm waaide het zand in je gezicht." (p. 61)

"In de ecologie van droge en zandige gebieden spelen konijnen vaak de hoofdrol."

Vandaag staan natuurbeheerders positiever tegenover natuurlijke processen en wordt de rol van het konijn als natuurlijke grazer goed ontwaard. We zien het zo: konijnen hebben voor hun vertering nood aan mals groen gras en daarom 'onderhouden' ze bepaalde plekjes, liefst dichtbij hun hol.

Op die manier zorgen ze voor variatie in het landschap met een bijhorende rijkdom aan natuur. Ik geef één voorbeeld: de witte bloempjes van parnassia die menig konijnenveld in de duinen kleuren... omdat ze dankzij de korte vegetatie kunnen overleven en door de konij-

nen niet worden gegeten. Parnassia? Bah! Ander voorbeeld: met de jonge spruiten van meidoorn doe je elk konijn een plezier. Pas als de populatie vermindert, krijgen die en andere struiken groeikansen.

Minder konijnen betekent dus meer struiken en meer bomen. En minder parnassia... maar meer nachtegalen!

NR112009

25

Hoe dan ook... konijnen eten wat ze eten en de gevolgen zijn de gevolgen, menen we nu. Zou het kunnen dat we tegenwoordig meer vertrouwen hebben in natuurlijke processen?

Stilleven vernieuwd:

'Stilleven, over natuurbeleving en stilte'

De kern van deze activiteit gaat over gewoon stil en alleen zitten op een mooie plek, zodat je de natuur en jezelf anders en intenser ervaart. We plannen we één 'binnensessie' en drie 'buitensessies', in lente en herfst.

Sessie 1: Kennismaking in woord en beeld op vrijdag 20 maart
Afspraak: 20.00 uur in bezoekerscentrum Donkmeer in Berlare

Sessie 2: zaterdag 4 april in Reservaatzone Donkmeer (deelgebied Hemelse Rij)
Afspraak: 6.45 uur aan de Scheve Villa in Berlare (kaartje vind je op www.schevevilla.be), we ontbijten samen omstreeks 9.00 uur.

Sessie 3: vrijdag 12 juni in Reservaatzone Donkmeer (deelgebied Hemelse Rij)
Afspraak: 20.00 uur aan de Scheve Villa, naderhand drinken we samen een pint.

Sessie 4: zondag 8 nov in Reservaatzone Donkmeer (deelgebied Hemelse Rij)
Afspraak: 9.00 uur aan de Scheve Villa in Berlare (met als afsluiter aperitief)

Info: Voor de drie 'buitensessies' zijn absoluut nodig: eigen zitje, laarzen en warme kledij. Inschrijvingen: 052 42 54 86 (voor 1 maart!). Vaste prijs voor 4 sessies (betaling kan op de eerste sessie): leden € 10,00, niet-leden € 18,00 (inbegrepen: € 8,00 abonnement 'Durme- en Scheldeland', ontbijt 2de sessie en drankjes 3de en 4de sessie, verzekering). Ook kinderen vergezeld door hun ouders zijn welkom (tot 12 jaar gratis). Eén lid per gezin volstaat voor het hele gezin.

In de loop van dit jaar krijgt stilleven ook een vaste plaats in ons educatief aanbod, i.s.m. de Zonfabriek uit Sint-Niklaas, info volgt.

Bijzonder vogelnieuws

www.durmevallei.be

Joris Everaert

NR112009

26

Deze waarnemingsrubriek – verzorgd door de Vogelwerkgroep Durmevallei – behandelt het voorkomen van bijzondere en zeldzame soorten in de Durmevallei en omgeving, en beslaat de periode september tot november 2008. Waarnemers worden verzocht hun waarnemingen zelf in te voeren in de gloednieuwe “online database” www.waarnemingen.be (meer info daarover op onze website www.durmevallei.be) waarbinnen de Vogelwerkgroep Durmevallei een eigen werkgroepscherm heeft met enkel weergave van de waarnemingen uit onze regio, en gewoon te consulteren binnen onze website met “recente waarnemingen”, zie www.durmevallei.be/waarnemingen.htm

Een roerdomp werd in oktober en november meermaals opgemerkt in het *Molsbroek* in Lokeren. Ook aan de *Oude Durme* in Waasmunster werd op 26 november een roerdomp waargenomen. Tussen 17 en 26 september en op 8 november kon telkens 1 grote zilverreiger waargenomen worden in het *Molsbroek*. Op 14 september en 19 oktober vlogen ook 3 vogels over de *Scheldebroeken* in Berlare. Op 29 september pleisterde nog 1 vogel in de *Polsmeezen* in Berlare. Op 31 oktober vloog één vogel over Zele, en op 8 november ook over Sinaai. Op 13 september

Roerdomp

Joris Everaert

Visarend

Joris Everaert

trok een purperreiger over het *Molsbroek*. Het mannetje witoogend werd vanaf 22 november weer gezien op de *Hamputten* in Waasmunster. Op 11 november zat daar ook een toppereend die wellicht door een storm uitzonderlijk in het binnenland was terechtgekomen. Een eerste brilduiker voor deze winter vloog op 28 november over *Spoele* in Lokeren. Een nonnetje werd op 25 november al overvliegend gezien langs de *Schelde* in Moerzeke, en 2 vrouwtjes grote zaagbek pleisterden op 2 november ook al op de *Hamputten*. Een overtrekkende rode wouw werd op 19 september waargenomen over *Spoele*, en op 25 oktober vloog ook een vogel over Zele. Blauwe kiekendieven werden in oktober en november gezien in de *Daknamse meersen*, *Durmemeersen* in Hamme, *Scheldebroeken* in Berlare en in het *Molsbroek*. Twee haviken vlogen op 19 september boven de bossen in Waasmunster. Op 3 september vloog een visarend over het *Lippensbroek* in Hamme, op 4 september werd een kortstondig jagende vogel opgemerkt in het *Molsbroek*, en op 14 september trok nog een vogel over de *Hamputten*. Smellekens werden op 14 en 21 september en op 3 oktober overtrekkend gezien boven de *Hamputten* en het *Molsbroek*. Een slechtvalk zit zoals vorig jaar weer in het centrum van Lokeren (regelmatisch op kerktoeren)

en werd ook al op houtduivenjacht gezien in het *Molsbroek*. Op 21 september pleisterde eveneens een slechtvalk in de *Scheldebroeken*. Een groep van 18 kraanvogels vloog op 2 november over het *Molsbroek*, en diezelfde dag werd nog een tweede groep van 20 vogels laag overtrekkend gezien boven Zele. De slikken in de moerasvlakte van het *Molsbroek* waren ook nog in september tot november goed voor pleisterende steltlopers, met o.a. tot 700 kieviten, 2 kleine plevieren, 1 bontbekplevier, tot 4 kleine strandlopers, 3 krombekstrandlopers, 2 bonte strandlopers, 2 kemphanen, min. 25 watersnippen, een slaapplaats tot 53 wulpen, 2 zwarte ruiters, 1 tureluur en 1 groenpootruiter. Watersnippen werden o.a. ook gezien in de Daknamse meersen (min. 4), het Lippensbroek (18) en in de *Scheldebroeken* in Berlare (30). Een houtsnip werd op 2 november gezien aan de Ster in Sint-Niklaas en op 23 november in Eksaarde. Een zeldzame velduil vloog op 21 oktober rond aan de *Oude Durme* in Waasmunster. Een zwarte specht werd op 8 en 9 september gezien in Sint-Niklaas en Waasmunster. Kleine bonte spechten werden op 25 september en 25 oktober waargenomen in Daknam, op 28 september aan de Hamputten, en op 18 oktober in Zele. Boomleeuweriken werden tijdens de najaarstrek op verschillende plaatsen waargenomen,

met een maximaantal van 17 vogels op 17 oktober over het *Molsbroek* en zelfs 63 vogels op 19 oktober over de *Scheldebroeken*. Paapjes pleisterden op 14 september in de *Durmemeersen*, en tussen 15 en 21 september (2) in de *Scheldebroeken*. Op 17 oktober werden 4 baardmannetjes gezien in het Lippensbroek, en gedurende de hele maand november pleisterden minstens 5 baardmannetjes in het *Molsbroek*.

Op 6 november trok ook een buidelmee over het *Molsbroek*. Een mannetje Europese kanarie kon op 10 november bewonderd worden aan het Berlarebroek. Enkele barsijsen (meeste van ondersoort grote barsijs) werden sinds eind oktober en in heel november regelmatig gezien in het *Molsbroek*, en op 20 november pleisterden ook 11 vogels aan Oudenbos in Lokeren. Eind oktober werden meermaals enkele kruisbekken overvliegend opgemerkt in het *Molsbroek*. Overvliegende appelvinken tenslotte, werden in oktober en november overvliegend gezien aan de Hamputten (1), over de *Scheldebroeken* (tot 8), en op 19 november ook 2 pleisterende vogels in Zele.

De lijst van alle waarnemers kan je terugvinden via www.durmevallei.be

NR1 | 2009

27

Velduil

Joris Everaert

Activiteitenkalender januari - maart 2009

NR11/2009

28

ZONDAG 25 JANUARI

Jubileumwandeling DOORHEEN het Molsbroek

In het kader van het jubileumjaar.
zie p 9 in dit nummer!

Afspraak: 14.30 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek.

Info: Deelname gratis. Laarzen noodzakelijk.
Meer info: Andre Verstraeten, 09 348 18 59

ZATERDAG 31 JAN EN ZONDAG 1 FEB

Houtkap in natuurreservaat "de Venne"

Langs de Oostzijde van het perceel dienen weer een hele hoop bomen gekapt te worden. Mensen die hout willen opslaan voor de volgende winter kunnen dit gratis komen ophalen. Enige voorwaarde is dat je mee komt helpen. Er wordt voor broodjes en lekkere warme soep gezorgd. En misschien houden we wel een winter-BBQ.

Info en inschrijvingen: www.klein-landschap-oudenbos.be

ZONDAG 1 FEBRUARI

Natuurwandeling in het Molsbroek

Een CVN-gids laat je kennismaken met dit natuurreservaat. In het putje van de winter kan je de talrijke wintergasten van het Molsbroek vaak verassend dichtbij zien.

Neem ook eens een kijkje aan de voederwand en met een beetje geluk zie je heel wat vogels-oorten of zelfs een eekhoorn.

Afspraak: 14.30 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek

Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59

ZATERDAG 07 FEBRUARI

Winterse avondwandeling in de Durmemeersen

In het kader van het jubileumjaar.
Zie p 9 in dit nummer!

Afspraak: om 16.30 uur aan het Sint-Jozef kapelletje in Hamme Sint-Anna

Info: laarzen meebrengen, meer info: Marc Hebbelinck, 052 47 79 77

ZONDAG 15 FEBRUARI

Winterwandeling

Winterwandeling met aandacht voor weide- en watervogels, het landschap, de Durme en het Sigmaplan

Afspraak: 14.00 uur op de kade naast de Drumebrug in Waasmunster

Info: Clem Ruelens, 052 46 02 56

ZONDAG 22 MAART

Parkerwandeling Waasmunster

Wandeling langsheen de randen van de parken Blauwendaal, Ortegat, Les Gobelets, Abdij Roosenberg en Roos met aandacht voor geschiedenis, inrichting en begroeiing. Een leuke en ontspannende manier om Waasmunster te verkennen.

NR112009

29

In één park wordt binnenin gewandeld.

Afspraak: om 14.00 uur start aan de O.L. - Vrouwwerk in Waasmunster.

Info: Clem Ruelens, 052 46 02 56

ZONDAG 1 MAART

Natuurwandeling in het Molsbroek

Stilaan ontwaakt de natuur uit haar winterslaap en kan je hier en daar al de eerste signalen van een ontluikende lente opmerken.

Ook nu weer staat deze wandeling onder begeiding van een ervaren CVN-gids.

Afspraak: 14.30 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek

Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59

ZATERDAG 28 MAART

Nacht van de Duisternis!

Avondwandeling in het Steengelaag en De Vaag met aandacht voor het dierlijke avondleven en de neveneffecten van kunstlicht. Nadien wordt bij sterrenkundige Chris De Pauw in de Hoogstraat 145 naar de sterrenhemel gekeken met een jenevertje of warme chocomelk als aangenaaam tussendoortje

Afspraak: om 20.00 uur aan de parking Blauwendaal te Waasmunster

Info: Clem Ruelens, 052 46 02 56

ZONDAG 15 MAART

Kolonie-wandeling in Reservaatzone Donkmeer

In het kader van het jubileumjaar. Zie p 9 in dit nummer!

Afspraak: om 14 uur aan de houten chalet van de Nieuwdonk in Overmere, einde voorzien om 17 uur

Info: eventueel verrekijker, laarzen aangeraden, minder toegankelijk voor buggy's en dergelijke (nat hooiland ...). Meer info over deze wandeling: Franki D'haese, 0496 57 26 23

ZONDAG 29 MAART

Wandeling in de Sombeekse meersen

Speciale aandacht voor de unieke voorjaarsbloeiers zoals sleutelbloem, goudveil, bosanemoon,... in de bronzone en verder ook de spin-dotterbloemen in de Rietsnijderij.

Misschien zien of horen we wel de eerste blauwborsten zingen in het riet. De lente is in aantocht!

Afspraak: om 14.00 uur op de Dries in Sombeke

Info: Clem Ruelens, 052 46 02 56

ZATERDAG 4 APRIL**Gastronomische Elvira-Wandeling**

NR11/2009
30 We organiseren al voor de 7e keer deze wandeling voor fijnproevers, begeleid door ervaren vzw Durme-gidsen. Wandelschoenen of laarzen. Prijs € 32,00 (alles inbegrepen).

Programma: 09.00 ontbijtbuffet, 10-13u natuurwandeling met gids (korte stop voor soep voorzien), 13u00 maaltijd in Elvira

Inschrijven moet: contacteer Restaurant Elvira, Donkiaan 255 (op de hoek van de Donkiaan en de Brielstraat), 9290 Berlare
Info: Tel. 09 367 06 82 Fax. 09 367 06 83 info@restaurant-elvira.be

ZONDAG 5 APRIL**Natuurwandeling in het Molsbroek**

Laat je door een CVN-gids begeleiden langheer de wandeldijken van het Molsbroek. De bewoners van het Molsbroek schudden de laatste winterkou van zich af en genieten (hopelijk) van een sild lentezonnetje.

Afspraak: 14.30 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek

Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59

Tijdelijke tentoonstellingen in bezoekerscentrum Molsbroek

Tot eind januari kan je in het bezoekerscentrum Molsbroek nog komen genieten van de **fototentoonstelling 'De streek van Schelde en Durme in beeld'** van het Regionaal Landschap Schelde-Durme.

In februari en maart begint bij amfibieën de lente al te kriebelen. In het bezoekerscentrum kan je je alvast voorbereiden op onze jaarlijkse paddenoverzet dankzij de panelen van de **tentoonstelling 'Kikkerblues en paddencruise'** (gemaakt door de gemeente Beveren in samenwerking met Natuurpunt-WAL en Hyla) met allerlei informatie en weetjes! Wanneer trekken salamanders, padden en kikkers naar hun paaipplaats?

Waar komt de naam 'amfibieën' vandaan?

Hoe groot is de grootste kikker?

Wie mag het record van verste springer of koelste kikker op zijn naam zetten?

Maar ook, hoe zit dat nu juist met kikkerprinsen en -prinsessen?

Vogels

Vanaf april is iedereen welkom om de houten vogelcollectie van Marcel D'Hondt te bewonderen. Marcel is gefascineerd door natuur en kunst, een ideale combinatie. Daardoor kwam hij een tijd geleden op het idee om onze inlandse vogelsoorten driedimensionaal vast te leggen in houtsnijwerk. Onderliggende bedoeling is het nutteloos doden en opzetten van vogels te voorkomen. Deze prachtige natuurgetrouwe beestjes zijn meer dan een bezoekje waard!

Natuurschilderen

op artistieke wijze dicht bij de natuur komen

Sinds enkele jaren organiseert vzw Durme samen met lerares schilderen Teresa De Smet allerlei kleinschalige activiteiten rond 'natuurschilderen' voor volwassenen.

In 2009 gaan we hiermee verder.

Informatie-avond Natuurschilderen

Vrijdag 6 februari

Misschien is een workshop 'natuurschilderen' ook iets voor jou? Deze lente en zomer organiseert vzw Durme samen met Teresa De Smet twee workshops en een vakantiecursus in de Durmemeersen, de Scheldebroeken en reservaatzone Donkmeer. Geïnteresseerden zijn alvast welkom op onze allereerste informatie-avond in woord en beeld om de workshop en cursus toe te lichten. Kom kijken en proef de artistieke en gezellige sfeer van 'natuurschilderen'.

Afspraak: parochiezaal van Zele Durmen om 20.00 uur

Info: Teresa De Smet, 0487 23 46 07

Workshop Durmemeersen

Deze lente organiseert vzw Durme samen met Teresa een workshop in de Durmemeersen. Er worden 2 sessies ingericht, eentje zondag 3 mei 's ochtends zodat de eerste zonnestralen op de Durme bewonderd en vastgelegd kunnen worden. En een tweede op zaterdag 6 juni, gedurende de welke 's middags en 's avonds geschilderd zal worden.

Omdat we max. 16 deelnemers toelaten, is snel inschrijven de boodschap!

Workshop Donk en Durme.

Een tweede workshop natuurschilderen vindt plaats in de omgeving van de Durme in Hamme en aan het Donkmeer in Berlare. Er worden 7 sessies ingericht, telkens op dinsdagmiddag (21 - 28 - april, 5 - 12 - 19 - 26 mei en 2 juni).

Afspraak telkens om 13.15 uur op de parking van de Academie voor Beeldende Kunsten in Hamme (Marktplein 20, 9220 Hamme: zelfde ingang als de Academie voor Muziek en Woord).
Einde telkens om 16.30 uur

Je bent pas ingeschreven als je: (1) je naam doorgeeft aan Teresa De Smet (contactgegevens zie verder) én (2) 40 euro (workshop Durmemeersen)/ 80 euro (workshop Donk en Durme) overschrijft (wie nog geen lid is, betaalt extra € 8,00 voor het abonnement op Durme- en Scheldeland, het tijdschrift van vzw Durme) op 001-2299900-09 van vzw Durme, p/a bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren. In deze prijs is de artistieke begeleiding en een verzekering tijdens de sessies inbegrepen.

Uiterlijke inschrijvingsdatum: maandag 9 maart.

Teresa.de.smet@telenet.be, 0478 23 46 07

In de zomer zal er ook weer een vakantiecursus op het programma staan. Deze zal doorgaan op dinsdag 25 - woensdag 26 - donderdag 27 augustus in Zele-Berlare.

Meer info in volgend nummer.

NR1 | 2009

31

vzw Durme**Regionale vereniging voor natuur- en milieubeheer**

Secretariaat en zetel: Molsbergenstraat 1 | 9160 Lokeren

tel./fax: 09 348 30 20 | e-mail: info@vzwdurme.bewebsite : www.vzwdurme.be

Het secretariaat is open: van maandag tot vrijdag: van 8u tot 12u, van maandag tot woensdag: van 13u tot 17u en van donderdag tot vrijdag: van 13u tot 16u. Weekend: zie openingsuren bezoekerscentrum Molsbroek.

Informatiecentra**Bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren**

Tentoonstelling over de omgevende natuur, de geschiedenis van het landschap, dia- en videovoorstellingen, terras en leeshoek met drankgelegenheid, documentatiehoek, documentatiehoek met o.a. alle uitgaven van de Avifauna van de Durmevallei en met het standaardwerk The Birds of the Western Palearctic van Stanley Cramp. Verhuur van verrekijkers en gezinsrugzakjes.

Openingsuren: Van 1 februari tot 31 mei: zon- en feestdagen van 14u tot 18u, elke woensdag van 13u tot 17u. Van 1 juni tot 15 september: van zaterdag tot zondag van 14u tot 18u, van dinsdag tot vrijdag van 13u tot 17u. Van 16 september tot 31 oktober: zondag van 14u tot 18u, elke woensdag van 13u tot 17u. Van 1 november tot 31 januari: zondag van 14u tot 17u. *Gratis toegankelijk. Op aanvraag geleide bezoeken voor groepen en scholen: tel./fax: 09 348 30 20. Elke deelnemer kan een verrekijker gebruiken en ontvangt een drankje, een potlood en de begeleiding door een natuurgids. De kostprijs bedraagt € 3,00 per deelnemer.*

Bezoekerscentrum Donkmeer, Donkiaan (Thv het A. Nelenpad), 9290 Berlare
(bereikbaar via de parking tegenover de kapel van Barendonk)

Tentoonstelling over de geschiedenis van het Donkmeer, het reservaat, de eendenkooi en de werking van vzw Durme. Op aanvraag toegankelijk. Er kunnen geleide bezoeken voor groepen en scholen worden georganiseerd. Reserveren kan via tel./fax: 09 348 30 20.

Openingsuren: In het zomerhalfjaar voor groepsbezoeken op aanvraag.
Elke zon- en feestdag in juli en augustus van 14 tot 18.00 uur.

Milieumediatheek, Kasteel Blauwendael, 9250 Waasmunster

Meer dan 3400 boeken, rapporten, brochures, diareksen, video- en audiocassettes, kaarten en informatieve spelen over uiteenlopende natuur- en milieuthema's.

Openingsuren: Elke tweede zondag van de maand, van 10u tot 12u en op aanvraag via 052 46 02 56.

Durme- en Scheldeland

Driemaandelijks tijdschrift
van vzw Durme

België/ Belgique
P.B.
9160 Lokeren 1
3/5066

V.U. Domien Van Parys
Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren

2009 | jaargang 12 | Nr 1
Afgiftekantoor Lokeren 1